

Inventarisatie Golfbaan Welschap 2002

Wil de Veer

In het jaar 2002 is er voor de vogelwerkgroep “De Kempen” een onbekend gebied geïnventariseerd.

Inleiding

In overleg met Peter Zomer, coördinator Stichting Stadsnatuur Eindhoven, is besloten om in het jaar 2002 een vogelkartering te maken van Golfbaan Welschap. Deze is gelegen aan de Welschapsdijk te Eindhoven en ligt ingeklemd tussen de autosnelweg A-2 en het Beatrixkanaal, ter hoogte van de nieuwe wijk Meerhoven.

De inventarisatie is uitgevoerd in de periode 1 januari 2002 tot en met 15 december 2002, voor alle voorkomende vogels, zowel broedend, pleisterend en/of voedsel zoekend.

Bij de inventarisatie is uitgegaan van de vraagstelling:

- Welke vogels broeden in het gebied?
- Welke soorten maken daarbij gebruik van een nestkast?
- Welke soorten komen er in het gebied regelmatig voor als niet-broedvogel?
- Welke soorten komen er in het gebied sporadisch voor als niet-broedvogel?

Het gebied

Het onderzochte gebied is gelegen in atlasblok 5144-13 en heeft een oppervlakte van 49 hectare. Het terrein is verdeeld in twee stukken, van 28 en 21 ha., die gescheiden zijn door een weg en een fietspad. Als golfbaan is het gebied ontwikkeld in 1985 en sinds april 1986 is het terrein speelklaar.

Voor de aanleg van de golfbaan bestond het westelijk gedeelte van het terrein (21 ha), met de waterpartijen, uit akkerland. Later heeft het zuidelijk gedeelte hiervan jarenlang dienst gedaan als fietscrossterrein.

Het oostelijk deel bestond uit bos, waarin na gedeeltelijke kap de oefenvelden van PSV-voetbal werden aangelegd.

Het noordoostelijk deel was in gebruik bij een hondensportvereniging. De loods waarin de spullen werden opgeborgen is nog aanwezig en er zijn plannen om hierin faciliteiten te creëren voor vleermuizen. De mogelijkheden hiertoe worden momenteel onderzocht.

Gezien de huidige bestemming van het onderzochte perceel zal duidelijk zijn dat het merendeel bestaat uit gras. De beplanting bestaat uit meer dan veertig verschillende boomsoorten, voornamelijk loofbomen (veel oude eiken en berkenbomen), dennen en lariksen. In het gebied bevinden zich ook vijf grote waterpartijen en een slenk, omringd door riet. Op de oostzijde van het terrein bevindt zich nog een kleine vijver, die door de eigenaar is aangelegd. Een struiklaag ontbreekt bijna geheel, dit vanwege het gebruik van het terrein als golfbaan, waarbij de mogelijkheid moet bestaan om de ‘verdwaalde’ ballen op te sporen.

Opgemerkt dient te worden dat vooral het westelijk gedeelte, grenzend aan het fietspad langs het Beatrixkanaal, een smalle strook bos en struiken bevat die vogelrijk is.

Langs de gehele oostzijde loopt de parallelweg van de autosnelweg A-2. Het belendende bosperceel aan de noordoostzijde wordt druk bezocht als contactplaats voor heren. Hierdoor treedt verstoring voor de vogels op. Dit gedeelte is tegenwoordig dan ook arm aan broedvogels,

in tegenstelling tot vroeger toen hier onder andere Goudvinken voor kwamen. De zuidoostzijde van het gebied grenst aan een volkstuintencomplex.

Inventarisatie

In 2002 is er een vogelkartering uitgevoerd op Golfbaan Welschap. Het gebied ligt op vijf minuten lopen van mijn woning, dus met recht een 'thuiswedstrijd'. De gegevens voor de inventarisatie zijn verkregen door zeer regelmatige bezoeken op diverse tijdstippen van de dag, alsmede door het participeren in het nestkastonderzoek.

Dit laatste in samenwerking met twee oud-leden van de vogelwerkgroep, Minke Bozuwa en Paul Janssen, alsmede Martin D'Achard van Enscht, werkzaam op Golfbaan Welschap. Laatstgenoemde heeft ook de gehele beplanting in kaart gebracht.

Gezien de afmeting, indeling en begaanbaarheid van het terrein is het geen probleem om in één ochtend het gehele gebied te karteren. Er is bij de inventarisatie uitgegaan van de SOVON-methodiek BMP-algemene soorten. Het perceel is gedurende de telperiode ruim voldoende bezocht om een betrouwbare inventarisatie te verkrijgen. Bewust is er voor gekozen om geen tabel met bezoekdata en tijden in dit rapport te vermelden.

Methode

Om duidelijke grenzen van het gebied te kunnen bepalen is bij het inventariseren als grens de afrastering van het terrein genomen (hekwerk, draad). Alle soorten zijn geteld. Per soort die als broedvogel werd aangetroffen, werd uit de verzamelde gegevens het territorium genoteerd. De vogels die gebruik hebben gemaakt van de nestkasten zijn alle meegeteld

bij de territoria.

De kartering is te voet uitgevoerd. Daarbij werd rekening gehouden met de maximale afstand waarover vogels gehoord kunnen worden. Ten behoeve van de kartering van de Bosuil zijn een drietal avondbezoeken gebracht.

Om te kijken welke soorten het terrein aandoen zijn meer dan dertig bezoeken afgelegd op diverse tijden van de dag en onder diverse weersomstandigheden. Er is geen gebruik gemaakt van speciale technieken of hulpmiddelen, uitgezonderd bij het vaststellen van de territoria van de Bosuil. Hierbij werd een cassette recorder gebruikt.

Bij het vaststellen van de territoria is gekeken naar de fusieafstand en is rekening gehouden met datumgrenzen en uitsluitende waarnemingen, zoals opgesteld door SOVON. Tweede en/of vervolgbroedsels zijn, voor zover bekend, niet meegeteld.

Resultaten

In totaal zijn er 66 soorten aangetroffen die zich lange of korte tijd op het terrein ophielden.

Variatie in tijd hangt onder meer af van de tijd van het jaar, weersomstandigheden etc. Een voorbeeld hiervan zijn groepen Groenlingen, Sijzen en Kruisbekken die zich in de periode oktober tot en met december meerdere weken op het terrein ophielden. Ook meegeteld zijn vogels die veelvuldig voedsel zoeken en/of jagen in of boven het perceel.

Broedvogels

Er werden 31 verschillende soorten als broedvogel vastgesteld. Samen hadden deze in totaal 137 territoria.

Tabel met soorten die werden aangetroffen. De in de tabel in cursief vermelde soorten zijn de broedvogels.

(Het aantal territoria van de desbetreffende soort staat tussen haakjes vermeld).

01	<i>Dodaars (3)</i>	23	IJsvogel	45	<i>Bonte Vliegenvanger (3)</i>
02	Fuut	24	<i>Groene Specht (1)</i>	46	<i>Staatmees (3)</i>
03	Aalscholver	25	Grote Bonte Specht	47	Matkop
04	Blauwe Reiger	26	Kleine Bonte Specht	48	<i>Kuifmees (1)</i>
05	Nijlgans	27	Boerenwaluw	49	<i>Zwarte Mees (1)</i>
06	<i>Wilde Eend (4)</i>	28	Huiswaluw	50	<i>Pimpelmees (21)</i>
07	Havik	29	Witte Kwikstaart	51	<i>Koolmees (24)</i>
08	Sperwer	30	<i>Winterkoning (5)</i>	52	<i>Boomklever (1)</i>
09	Buizerd	31	<i>Heggenus (1)</i>	53	<i>Boomkruiper (3)</i>
10	Torenvalk	32	<i>Roodborst (6)</i>	54	<i>Vlaamse Gaai (2)</i>
11	Patrijs	33	Gekraagde Roodstaart	55	<i>Ekster (4)</i>
12	<i>Fazant (1)</i>	34	<i>Merel (3)</i>	56	Kauw
13	<i>Waterhoen (4)</i>	35	Kramsvogel	57	Roek
14	<i>Meerkoet (5)</i>	36	<i>Zanglijster (1)</i>	58	<i>Zwarte Kraai (1)</i>
15	Scholekster	37	Koperwiek	59	Spreeuw
16	Kokmeeuw	38	<i>Grote Lijster (1)</i>	60	Huismus
17	Holenduif	39	<i>Kleine Karekiet (4)</i>	61	Ringmus
18	<i>Houtduif (9)</i>	40	Tuinfluit	62	<i>Vink (5)</i>
19	Turkse Tortel	41	<i>Zwartkop (6)</i>	63	Groenling
20	Koekoek	42	<i>Tjiftjaf (6)</i>	64	Sijs
21	<i>Bosuil (2)</i>	43	<i>Fitis (4)</i>	65	Kruisbek
22	Gierzwaluw	44	<i>Goudhaantje (2)</i>	66	Rietgors

Broedvogels die op de rode lijst staan

Aangetroffen vogels die op deze lijst staan zijn de Dodaars en de Groene Specht. Beide vallen in categorie C, wat staat voor: bedreigd. Van beide soorten zijn jongen waargenomen.

Algemene informatie van niet broedvogels

Een aantal soorten gebruikt het terrein om te foerageren, als slaapplek of als tijdelijk rustgebied. Er kan onderscheid gemaakt worden in soorten die het gehele jaar aanwezig zijn of alleen tijdens de

Het gehele jaar waren aanwezig: Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk, Kokmeeuw, Kauw en Spreeuw.

Het hele jaar door werden er boven het perceel cirkelende Buizerds gezien, met in de maand augustus een piek van zowel adulte als juveniele vogels. Uit observatie van het aan de andere kant gelegen perceel 'De Wielewaal' kon worden vastgesteld dat van hieruit grote activiteit was van deze Buizerds.

Wintergasten in vrij grote aantallen waren: Groenling en Sijs.

Zomergasten: Boven het gehele perceel is gedurende de zomerperiode grote activiteit waargenomen van Gierzwaluw, Boerenzwaluw en Huiszwaluw, jagend op insecten en drinkend en modder verzamelend bij de waterpartijen.

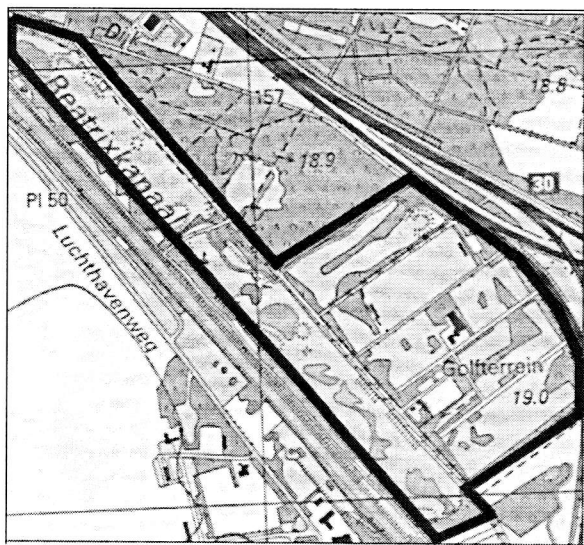
Doortrekkers: Nijlgans, Kramsvogel, Koperwiek, Kruisbek en Rietgors.

Tijdens de herfstperiode werden de rietkragen gedurende geruime tijd gebruikt als slaappleaats door grote zwermen Spreeuwen.

Diverse malen zijn een jagende Havik en Sperwer waargenomen en ook zijn er verschillende prooiresten gevonden (Houtduif, Koolmees en Ekster). In het voorjaar werd door het personeel een dode Ransuil gevonden. Deze vogel broedde net buiten het terrein.

Waarnemingen gedaan door personeel van de golfbaan

Op 2 oktober werd een groep van zestien Patrijzen geteld; op 4 oktober werd een IJsvogel waargenomen boven een van de sloten.

Ligging van het inventarisatiegebied

Bosuil (*Strix aluco*)

Foto: IVN Vlecht & Plassengebied

Conclusie

Duidelijk is geworden dat het gebied een verrassend grote verscheidenheid aan vogels laat zien (66 soorten), in vergelijking met eerdere inventarisaties, uitgevoerd in begin jaren negentig (38 soorten) (de Veer 2002). Men moet in ogenschouw nemen dat het grootste gedeelte van het terrein bestaat uit gras, waar wel op geofoerd kan worden maar niet genesteld.

De vogeldichtheid van de broedvogels bedraagt 2,79 per ha. De grootste dichtheid, 104 territoria, wordt aangetroffen in het oostelijke deel van het terrein. Dit komt mede doordat in dit gedeelte de nestkasten hangen. Onder andere van invloed op de aanwezigheid van soorten die niet permanent in het gebied zijn, zijn de weersomstandigheden. Dit kan te maken hebben met het aanbod van voedsel, temperatuur, wel of geen sneeuw, dichtgevroren vijvers etc.

Het is de bedoeling dat er in 2003 en 2004 weer een kartering zal worden gedaan.

Ook zal er een uitgebreid verslag worden gemaakt van het nestkastonderzoek.

